

Lwiyin Q. Tadyśtar
ur. 31.05.1927r. - Wilno
zam. Gdansk - 80-169
ul. Kamińskiego 5 m 64

Gdansk 25.01.1989r.

II/525/4

© ARCHIWUM WSKŁADNIE

Redakcja „Kontakty”
Łomża - Pomorski -
Moja wojenna kulaczka -

W dniu 1 września 1939r. zgłosiłem się rano do szkoły podstawowej №33 w Wilnie aby zdać egzamin 6 klasy. Poranne komunikaty radiowe ogłosiły pokroczenie armii Polskiej w kierunku - a wiatr szedł - zawiązanie działalności szkoły do odwołania -

W pierwszych dniach września nastąpiła mobilizacja do szkoły, przygotowanie do obrony miasta Wilna z wysłaniem obrony przeciwlotniczej w kilku punktach miasta -

Obronę w powietrzu nad Wilnem dokonywały grupy samolotów wojennych -

W nocy z 17 na 18 września niespodziewanie ze wschodu oddziały pancernie oraz z gwardiami kawaleryjskimi na pancerniach wjechały do Wilna, i zajęły strategicznie wszystkie punkty strategiczne obrony wojsk polskich. Oddziały armii radzieckiej przystąpiły do rozbrajania żołnierzy polskich. Zaskoczenie było ogromne - gdyż spodziewano się wroga od zachodu przygotowując się do obrony miasta. Zdemobilizowanych żołnierzy polskich po zerbrojeniu i zabiciu posłów swiemych, wypuszczano do domów - natomiast wszystkich rangę oficerów polskich zabrano do obozów jenieckich. Wobec potarcia Wilna 19 września do Wilna wstąpiły sowieckie czołgi i motocyklowe wozy armii Republiki Litewskiej. Od tej chwili została proklamowana Republika Litewska - egzuwazy Wilna stał się Litwą i prezydentem Smetoną Antaneselem nieoficjalnie rządu -

W Wilnie zaczął obowiązywać urzędowy język litewski ze wszystkimi urzędami i administracją - Główny język i wulgarizm z obowiązkowym językiem litewskim -

Podjąłem egzamin w szkole №33 - ukończyłem 15 czerwca 1940 roku w Wilnie -

Dnia 4 października 1940 roku nastąpił niespodziewanie upadek rządu Republiki Litewskiej i emigracja rządu i prezydentem Smetoną do U.S.A. -

Nastąpiła zmiana i nowy rząd rządu - proklamowanie Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej - z przewodniczącym rządu Paleckim Juszkosem na czele -
W tym czasie nosiły się represje i deportacje inteligencji polskiej przez stalinowskie reżimy w głąb ZSRR. - Po dokonaniu sukcesu państwowego od dnia 5 października 1940 roku, walcem uroczem VIII struktury Środkowej - ZSRR Ludowy Komitet Obrony w Wilnie - ucieka się do chwili wybuchu wojny Radziecko-Niemieckiej dnia 22 czerwca 1941 r.

Pamięć 23 czerwca 1941 roku pod naporem armii niemieckiej - i przy pomocy strażniczych grup dywersyjnych nacjonalistów litewskich - oddziały armii Radzieckiej w pogrochu wycofały się z miasta powodując straty - natomiast sformowane oddziały armii niemieckiej zajęły Wilno -

Nastąpiła okupacja niemiecka pełna grozy i cierpienia Litwinów -
Ustanowiono rządy faszystowskie Litwy - Łotwy i Estonii zostały wcielone z III Rzeszą Niemiec hitlerowskich - oddając do dyspozycji swoje oddziały wojskowe w mundurach niemieckich z emblematami rezerwistów "LITAUEN" - "LETLAND" - "ESTLAND" -

Oddziały te były wykorzystywane do likwidacji getta żydowskich i rozstrzelania żydów w lesie miejscowości Ponary koło Wilna - oraz do wyprawy i morderstwa obywateli partyzanckich oddziałów Armii Krajowej, ruchu oporu - tworzących się w lesach okolicy Wilnińskiego -

Od dnia 3 lipca 1942 roku rozpoczętem pracę w Fabryce Elektrotechnicznej (Fabryka Elektryczna) w Wilnie - Od tego czasu zaczęły tworzyć się podziemne oddziały ruchu oporu Armii Krajowej na terenach leśnych okolicy Wilnińskiego - jako punkt sterowniczy i pomocy dla partyzantów, wyznaczono teren tej Fabryki Elektrotechnicznej - w skład której wchodził warsztat przez stworzenie grupy oporu AK - do pracy w tej fabryce i jej nieopuszczenia -

Celem było utrzymywanie stałych kontaktów pomocy technicznej dla oddziałów 3 Brygady Armii Krajowej pod dowództwem gen "Wilka" - W porucznik odpowiedzialności z narazem z życia wycofywaniem się z powierzonej nam obowiązku pracy konspiracyjnej -

Dnia 2 lipca 1944 roku planem operacji "Ostra Brzoza" przez oddziały Armii Krajowej i jednostki armii Radzieckiej - Wilno zostało wyzwolone spod okupacji hitlerowskiej -

Wielu z nich zostało z wyjątkiem Witka w obozach 12-13 lipca 1944 roku także natu-
szone przez wyjątkowo straszną podległość - różne rozkazy, natychmiast dotrzymywanie rozkazów
i rozbrojenie oddziałów P.K. - różne uczestnictwo, wspólne w zachowaniu, a osobistym Witka
Oddział P.K. różne rozkazy, rozbrojenie - natychmiast były wysyłane transportami w głąb
Z.S.R. do Krasnojarska i t.p. obozów - Reszta oddziałów P.K. została rozbrojona i rozpraszona
i karci z jej uczestników zmocniła się w miejscu zamieszkania - polski prasa -

Z powodu NKWD o dobroci moim ujęciem się miał nie spotykać - więc przez kilka
miesięcy następny poszukiwanie i aresztowanie reszty uczestników ruchu oporu P.K.

Z uwagi na mój wiek przedpoborowy 17 lat, w lipcu na służbę do Y. Komendy Istiej skł
Pracypodporowej w Witku - w charakterze szeregowca strażnika - Działu pracypodporowej służby
od sierpnia 1944 roku do 12 stycznia 1945 r. - choć uczestniczenie moje przez NKWD
pod zarzutem udziału w ruchu oporu P.K. - Teren teorii Plakiet, a różne procesy
reszty zdemokratyzacji przez NKWD - a dowódca Mieszkin, Wojenny, Komendy, Pracypod-
porowej, upewnił o moje poprzednie miejsce pracy - i tym samym stałem się uczestnikiem w dyspo-
zyj, organów NKGB (Służba Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego).

12 stycznia 1945 r. przewieziony zostałem po aresztowaniu do podziemia gmachu Sądu Okręgowego
w Witku. Wszelkie próby wymuszenia się mojego inkubacji z A.K. - spierali na niczym - Kilkonasto-
krotne badania i przesłuchania przy reflektorze świecącym w ciemności w obecności oficerów NKGB
Kondycja się zobieganiem "Sierżantem" - i podpisaniu protokołu - Oporozdke tego "wreszcie" Sierżant
obtrzymie portrety Generała Iosif Stalina i Dzierżyńskiego -

W dniu 1 lutego 1945 roku zostałem przewiezony do Centralnego Działu na Łuziszczach -
Wielki pojedynczy strażnik po Wadze zginął, tymczasem widać było w dzień i w nocy na przetu-
chance - Młody NKGB ze strasną na policzku przetrwał i przetrzymać zadowolony i pyta-
dotychczas wankach z dowódcami P.K. i ich adresy - Oporozdke do cel, wrogiem na Jęży
kier wydzien -

Mojym warunkiem 22 lutego 1945 roku został mi wypuszczenie na plac wsiadamy na
Łuziszczach - Uformowani w szeregu w asyście kadrów wojskowych NKWD z krami i psami
został mi pozwolenie na spacer i religijny - do chrześcijaństwa węgierskiego z wieloma innymi chrześcijańskimi